

Arányi Éva

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

A MÁVAG-beli „csendes” sztrájk hat halottja – és a hetedik

Tárgy

384.35

Idő

1958

Forrás:

Hét nap

Személy

Helyszám

1958. IV. 7.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Ezen a helyen haltak hősi halált ellenállásukért az 1918. júniusi gyilkos csendőrsortúz következtében

CSEH JÁNOS MÉRA SÁNDOR
FÁCZÁN GYÖRGY TÓTH ISTVÁN
KÁDÁR GYULA TÓTH SÁNDOR

Hősiességük fátkyaként lobog előttünk, Kegezetlen örizzük emléküket.

A márványtábla a gyilkosság egykori színhelyén, a MÁVAG mozdonygyárának boltíves bejáratánál, örök mementóként áll a mártírok győzelmes utódai előtt.

Negyven esztendeje, 1918. június 20-án a Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának vasöntői — akik napi 16—18 óras munkáért mindössze 200 korona bért kaptak havonta — elkeseredett bérharcot indítottak, amelyhez a gyár valamennyi műhelyének dolgozói, sőt a Ganz-gyáriak is csatlakoztak. A Vasas Szakszervezet üzemi bizalmi testülete még június elején memorandumot adott át Vajkai igazgatónak a munkások követeléseiről. A tárgyalást június 20-ra tűzték ki. A bizalmi testület úgy határozott, hogy

csendes sztrájk lesz:

a gépek menjenek, de a munkások ne dolgozzanak, amíg a tárgyalás eredményességéről nem kapnak értesítést. Ezen a napon a 40 főnyi gyári csendőrségen kívül még 60 népfőfelölt is kivézényeltek, akik

körülvették a gyárat. És miközben a bizalmi testület az igazgatósággal tárgyalt...

— Az öntők küldöttséget indítottak a gyár katonai parancsnokához, hogy járjon közbe érdekükben az igazgatóságnál — emlékezik Brunner János elvtárs — a Zsejlonka nevezetű őrnagy azonban nem állt szóba velük, ehelyett parancsot adott a csendőröknek a munkástömeg szétszórására. Amikor az öntők látták, hogy

kenyér helyett kardlapot kapnak,

betódultak a mozdonygyár termeibe és elmondták a történeteket az ott dolgozóknak. Erre az egész gyár leállt és a dolgozók a mozdonygyár elé vonulva néma tüntetést rendeztek. Az őrnagy csendőrei élén felszólította a munkásokat, hogy vegyék fel a munkát. A tömeg nem mozdult. Erre Zsejlonka sortűzetet rendelt el. Az első sortűz alkalmával én magam egy dum-dum és egy Manlicher lövést kaptam, mely teljesen szétroncsolta bal lábfejemet — emlékezik tovább

Brunner János. — Zsejlonka azonban nyilván nem volt meglegedve az eredménnyel, mert a sortűz után szuronyrohamot rendelt el, s volt olyan munkás, aki

a golyón kívül szuronydöfést

is kapott. A bérkövetelésre adott „válasz” eredménye: 7 halottunk és 40 súlyos sebesült.

— A tömeggyilkosságot nyolc napig tartó sztrájk követte, amely nem kenyeret, hanem börtönt és katonai behívóparancsokat eredményezett — mondja tovább a történetet Schrötter Ferenc, régi szervezett munkás, az öntőde egykori főbizalmija. — Az így megnyilvánult osztálygyűlölet tartós volt. A Tanácsköztársaság kikiáltása után a 8. vörös munkásrezred egyik századának politikai helyetteseként harcoltam a fronton. Ezért a Tanácsköztársaság bukása után hosszú ideig bújkálnom kellett. A románok kivonulása után ugyan felvettek a MÁVAG-ba, azonban két hét múlva közölték, hogy

három percen belül hagyjam el a gyárat

A kapuban hat csendőr várt, akik Kistarcsára vittek és két hétig kínoztak, hogy adjam ki elvtársaim neveit, majd Zalaegerszegre vittek büntetőmunkára. Hat hónap múlva szaba-

dultam. Ekkor tudtam meg, hogy távollétemben feleségem és kisfiam belehalt a nélkülözésbe. A szenvedések még ekkor sem értek véget: évekig munka nélkül voltam, mert a GYOSZ feketelistára tett. A Vasas Szakszervezet főtítkáranak közbenjárására 1922-ben felvettek a Hatvani báró cu-

korgyárába, majd 1934-ben a csepeli Weiss Manfréd gyárba, ahol a szakszervezet megbízásából tovább folytattam a munkások szervezését.

Az imént hét halottról ír-

tunk, az emléktáblán azonban csak hat mártír nevét látjuk. A hetedik... Igen — a véres események egykori résztvevői még emlékeznek, hogy akkor, a sortűz után hét halottat temettek. A hetediket Ivánnak hívták. Többet nem tudtak róla. Orosz hadifogoly volt. Nem volna-e itt az ideje, hogy az „Ismeretlen Iván”-nak, a proletár internacionalizmus mártírjának neve is felkerüljön magyar testvérei mellé, akikkel együtt omlott a vére.

Arányi Éva